

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Caput I. De Homicidio in genere, & in specie de pœnis homicidii injusti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

tius ex solutis nasci, cum talis præsumptio ex frequentius contingentibus filiis infamiam irroget, & in parentibus culpam supponat, adeoque cedere debeat præsumptioni, quod nati sint ex legitimo matrimonio, siquidem, dum duæ præsumptiones in uno actu concurrunt, semper prævalere debet ea, quæ delictum excludit, & favorem continet, Castrop. cum Menoch. *de arb. cas. 89. n. 23.* Unde jam Ordinum, beneficiorum, officiorum, dignitatum capaces sunt citra dispensationem. Gonza.

Barb. Wiestn. Reiffenst. *l. cit.* non tamen Canoniatuum, dignitatum, officiorum, quæ ex fundatione vel statuto nobilitatem exigunt; licet enim præsumantur qualitates, quæ communiter insunt, vel necessariae sunt ad excludendum Peccatum, non tamen eæ, quæ communiter non insunt, præsertim ex fundatione vel statuto requisitæ; hæc enim probandæ sunt, nec sufficit earum præsumptio. AA. citati.

TITULUS XII. De Homicidio, Voluntario & Casuali.

CAPUT I.

De Homicidio in genere, & in specie de Pœnis Homicidii injusti.

Quæst. 223. Homicidium quid sit?

R Esp. Homicidium corporale sic dictum, quasi cædes hominis *Can. Homicidium. 23. q. 5. & L. Fulveratus. ff. ad Leg. Aquil.* est violenta exanimatio hominis, seu separatio animæ à corpore facta ab homine. *Farin. prax. crim. q. 119. n. 3. Harprecht. in §. item Lex Cornelia. Inst. de pub. jud. num. 6. Pirh. h. t. num. 1.* Dicitur exanimatio hominis, sub quo intelligitur interemptio fœtus animati necdum in lucem editi. *L. necare. ff. de agnosc. lib. dicitur: Ab homine;* quia, si homo à fera seu bruto occidatur, non dicitur propriè homicidium, sed pauperies, juxta *rub. & textum Inst. & ff. si quadrupes pauper. fecerit.*

Quæst. 224. Quotuplex sit Homicidium?

R Esp. Homicidium principaliter præsertim à Canonistis, ut patet ex rubrica præsentis tituli, dividitur, in Voluntarium & Casuale. Voluntarium est, quod vel per se ac directè & expressè intenditur, vel quod citra intentionem quidem, positâ tamen causâ, directè volitâ, ex qua moraliter certò mors alterius secutura provideretur, committitur, v. g. mulier prægnans conculcatur pedibus, vel ita graviter percutitur, ut inde mors fœtus, qui jam animatus cognoscitur, sequatur, unde Homicidium aliud directè in se, aliud indirectè seu in sua causa voluntarium dicitur. Homicidium casuale, & quidem propriissimè tale est, quod citra hoc, quòd directè vel indirectè intendatur, citràque omnem culpam ex aliqua actione licita merè, fortuitò & casu, accidit. Quamvis etiam tunc censeatur culpabile seu dicatur culposum, dum quis rei illicitæ dat operam, ex qua mors alterius sequatur præter omnem intentionem & prævisionem agentis, etiam dum is omnem diligentiam adhibuerit ad eam evitandam, vel dum quis dat operam rei licitæ, cum tamen tali negligentia & imperitia, ut inde mors alterius etiam non prævisa ex illa negligentia oritura proveniat, unde homicidium casuale in culposum & inculposum dividi solet, ita ferè Reiffenst. *h. t. num. 15.* remittens ad *Carpz. prax. crim. q. 27. num. 3.* de quo paulò post plura. Homicidium voluntarium subdividitur in licitum seu justum, & illicitum seu injustum. Licitum seu justum (quod etiam à Legistis vocari solet necessarium) illud est, quod vel pro necessaria sui alio-

rùmve justa defensione servato moderamine inculpatae tutelæ, vel ex voluntate & præcepto superioris habentis jus gladii, vel jubente lege & hinc justè sit. Injustum, quod contra divinam vel naturalem humanamve legem prohibentem ex intentione committitur. Ita AA. communiter. Homicidium voluntarium injustum iterum subdividitur in simplex, quod absque adjuncta aliqua qualitate & circumstantia augente ejus malitiam committitur; aliud qualificatum, quod quò ad occidendi modum, locum, personam, specialem aliquam qualitatem vel circumstantiam malam habet. Unde aliud est parricidium, dum quis parentes, liberos, sanguine junctos occidit, de quo *suprà tit. 10.* Aliud sacrilegum seu sacrilegium, dum quis occidit personam sacram, puta Sacerdotem, Religiosum, vel profanam in loco sacro. Aliud assassinium seu assassinium, dum quis pecuniâ conductus alium occidit; Aliud proditorium, dum quis nullâ precedente inimicitâ vel rixâ fingens se amicum à tergo percutit & occidit aliquem. Aliud insidiosum seu ex insidiis, dum quis inimicum suum tale prævidentem occultè certo loco expectans prætereuntem aut accedentem occidit. Aliud veneficum seu veneficum, dum quis propinato inscienti alteri veneno, animo occidendi illum perimit. Ad Homicidium quoque qualificatum reduci solet omne Homicidium deliberatum seu præmeditatum, quod nimirum sedato jam iracundiæ calore præviâ plenâ animi deliberatione committitur, de quo vide fusiùs Clarum *L. 5. §. Homicidium, n. 8.* ubi etiam ait, quòd talis juxta opinionem magis communem non sit tutus immunitate Ecclesiæ.

Quæst. 225. Quenam pœna statuta Homicidio injusto?

1. R Esp. Primò: Omni Homicidio statuta est pœna mortis, tam Lege divina; *Genes. c. 9. v. 6. Quicumque effuderit humanum sanguinem, effundetur sanguis illius. Levit. c. 24. v. 17. Qui percussit & occiderit hominem, morte moriatur. Apocal. c. 13. v. 10. Qui gladio occiderit, oportet eum gladio occidi;* quàm lege humanâ civili, §. *item Lex Cornelia. Inst. de publ. jud.* nam et si Homicidis nobilibus statuta olim deportatio in Insulam, seu proscriptio, seu exilium, *L. ejusdem, §. 5. ff. ad Leg. Cornel. de Sicar.* correctâ tamen est lex hæc per *L. quoniam. ff. de vi publica, & Const. crim. Carol. à. 37.*

§ 137. ubi omnes indistinctè Homicidæ subjiciuntur ultimo supplicio. Clarus L. 5. v. Homicidio num. 18. citatò Boss. rit. de Homicid. n. 109. dicens communem & praxi receptam. Et quidem si Homicidium est simplex inferendo Gladio. cir. §. item Lex Cornelia. Si verò est qualificatum, pœna ultimi supplicii exasperatur, commutando Gladium in furcam, rotam, rogam vel addendo Gladio aduersionem ferri & forcipum candentium, truncationem membrorum, juxta Constit. Carolinam. Carpz. l. c. 9. 24. n. 16.

2. Resp. Secundò: Jure Canonico Homicidæ injusto laico statuta excommunicatio, non quidem ipso facto, sed per Judicis sententiam infligenda, nisi pœnitentiæ satisfactionem crimen diluerit. c. 24. q. 3. nequaquam verò morte naturali, dum enim c. omnis. dist. 3. dicitur: Qui eadem fecerit, capite plectatur; id non intelligendum de morte naturali, sed de excommunicatione, quæ mortem animæ inferit seu supponit. Unde Abb. Arg. c. per venerabilem, qui filii sunt legit. prope finem ait, quòd, ubicunque Jure Canonico reperitur imposita pœna mortis, id intelligi debeat de excommunicatione, quæ mors est civilis, per quam separatur anima à gratia Dei, quæ est animæ vita, ut Pirh. h. t. num. 6. citato Farin. pr. crim. p. 4. L. 4. de Homicid. q. 119. num. 57. non quidem verè per se & immediatè privandò animam gratiâ, sed quia hanc supponit, cum nunquam infligi possit excommunicatio major, nisi propter peccatum mortale. Ad Clericum verò injustum Homicidam non extenditur dicta excommunicatio. Pirh. num. 7. Reiffenst. num. 19. juxta c. Presbyter. dist. 81. sed statuitur ei imprimis depositio ab Ordine & Officio. cit. c. Presbyter. Can. si Episcopus. dist. 30. c. inquisitio de accusat. c. sicut. §. fin. h. t. c. iua. de pœnis. Per quam quoque depositionem intelligi nequit mors naturalis. Arg. c. sicut. h. t. desumpti ex Lib. Exod. c. 21. dum ibi dicitur: Si quis per injuriam occiderit proximum suum & per insidias, ab Altari meo avelles eum, ut moriatur, cum sit solum mors quædam civilis, ut Abb. inciv. c. n. 2. & Jo. And. n. 1. Pirh. h. t. n. 8. nisi tamen committat Homicidium qualificatum, propter quod tradi debet Curie Sæculari, & morte affici. Qualiter degradari & tradi potestati Sæculari nequit propter Homicidium simplex. Pirh. num. 9. cum Suar. Tom. 1. de relig. L. 3. c. 11. num. 10. Arg. c. cum non ab homine, de judic. Præter hanc depositionem ab Altaris ministerio etiam propter Homicidium simplex detrudendus erat in arcem monasterium ad agenda pœnitentiâ. cit. c. iua. & quidem in perpetuum, juxta cit. c. si Episcopus. vel saltem ad septennium vel quinquennium, juxta c. sicut. que tamen detrusio in monasterium hodie per consuetudinem sublata est, eique successit pœna carceris, vel condemnatio ad tresmes in perpetuum vel ad tempus, prout qualitas delicti exigit. Farin. pr. crim. q. 119. n. 149. §. 155. Pirh. n. 7. Reiffenst. n. 21. Secundò tali Clerico deliberatè occidenti etiam statuta est pœna privationis beneficiorum obtentorum. c. Clerici, ne Clerici vel Monachi. c. ex lueris, de excess. Prelat. non quidem ipso jure seu facto, sed per sententiam Judicis. Covar. in Clem. si furiosus. p. 2. §. 3. n. 6. in fine. Diaz. pr. Can. c. 98. n. 2. Farin. cit. q. 119. n. 53. Suar. de cens. d. 44. f. 4. n. 33. Pirh. h. t. n. 10. Garc. de benef. p. 11. c. 10. n. 39. Alciat. in c. cum non ab homine, de jud. post. n. 16. Foller. in prax. crim. Can. fol. 276. n. 37. Clar. L. 5. v. Homicidium, n. 21. citans plures alios, R. P. Leur. Jur. Can. Libr. V.

qui de communi testantur, inter quos Igneus in L. necessarios. §. non aliâ. ff. ad Syll. dicat, omnem pœnè Canonistarum & Legistarum Scholam in hanc sententiam declinare, tum quia in pœnis benignior faciendâ interpretatio. c. odia. §. c. in pœnis. de reg. jur. in 6. Tum quia nullum crimen inferit privationem ipso jure aut facto, nisi de quo id ipsum in jure exprimitur, ut Farin. l. c. n. 64. Pirh. l. c. & alii passim. Unde jam talis clericus occultus Homicida suo beneficio priùs ritè obtento licitè & validè uti & frui poterit, usque ad dictam sententiam, nisi id præter recitationem horarum requirit personale exercitium Ordinis Sacri, quem quia exercere nequit propter irregularitatem ipso facto incursum juxta paulò post dicenda, adeoque obligationi suæ satisfacere non potest, tenebitur beneficium dimittere, ubi dispensationem super irregularitate obtinere non vult aut non potest. Reiffenst. h. t. n. 25. citatis Abb. in c. nisi jam pridem. de renunc. n. 1. Covar. l. c. n. 3. Pari modo perpetuò inhabilis est ad omnia beneficia & officia ecclesiastica citra dispensationem obtinenda. Diaz. l. c. Lit. Q. in fine. Farin. l. c. n. 58. quem citat & sequitur Pirh. l. c. juxta expressum textum Trid. sess. 14. de reform. c. 7. ubi: qui suâ voluntate Homicidium perpetraverit, etiam si crimen id nec Ordine Judicario probatum, nec aliâ ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad Sacros Ordines promoveri possit, nec illi aliqua beneficia Ecclesiastica, etiam si curam non habeant animarum, conferre liceat, sed omni Ordine ac beneficio & officio ecclesiastico perpetuo careat. Quod tamen ita non intelligendum, ait Pirh. l. c. ut ipso jure sit incapax de novo obtinere beneficia, & collatio ei facta sit ipso jure irrita, sed solum prohibita, dum in Trid. dicitur: Non liceat conferre; pro quo citat Suar. ubi ante f. 4. n. 34. unde sequitur talem collationem prohibitam, adeoque illicitè factam, fore validam, collatâque beneficia ab eo retineri posse usque ad sententiam privationis eorundem.

3. Tertia pœna, (quæ quoque spectat Laicum, & locum habet, dum homicida superstes, & mortis non afficitur) quod privetur successione ejus, quem interfecit, sive ex testamento, sive ab intestato ad eum deferatur, Pirh. l. c. Clarus l. c. n. 22. qui illud ita intelligendum asserunt, ut homicidâ successione non excludatur tanquam incapax, sed ut admittatur ad succedendum, & dein Fideus illam auferat tanquam ab indigno, juxta L. cum ratio. §. fin. ff. de bonis damnat. & hoc de Homicidio voluntario simplici intelligendum videtur. De filio quidem occidente patrem id esse sententiam absolutè communem, cum Butrio conf. 63. in pr. asserunt AA. In eo, autem filius occidit patrem, nepotes seu filii homicidæ possint succedere avo occiso, non ita contentiunt AA. admittit Bald. in L. si quis incesti. c. de incest. nupt. n. 4. Contrariam magis esse communem opinionem, teste Boer. decis. 258. §. 17. & Aufser. p. 4. de Arresto. q. 130. testante sic judicatum à Parlam. Paris. affirmat Clar. l. c. Idem ex Alberico dicens de filiis fratris occidentis fratrem; dum verò maritus occidit uxorem, lucrum dotis transire indistinctè non ad maritum aut Fideum, sed ad hæredes uxoris, tenet, & in facti contingentiâ consuluit, Ruin. L. 5. conf. 11. in fine. Decius conf. 525. & uti communem sequi videtur Roland. in tr. de lucrò dotis. q. 61. sibi que magis placere, ait Clar. l. c. & locum habere, quando maritus uxorem occidit, jure vel consuetudine id permittente, v. g. deprehensam in adulterio.

R

4. Quarta

4. Quarta pœna jure canonico homicidæ voluntario, etiam Laico statuta est irregularitas, ita ut, etiam si homicidium sit occultum, Ordines suscipere, aut in susceptis ministrare nequeat, etiam post peractam pœnitentiam, sine dispensatione summi Pontificis, juxta *c. inquisitionis. de accusat. juncta Gl. ibi. v. si homicidium. C. miror. c. Clericus. dist. 50. c. sicut. c. de catero. h. r. Clem. unic. eodem. Trid. sess. 14. c. 7. & sess. 24. c. 6. de reformat. de qua pœna pluribus in sequent.*

Quest. 226. An injustè mandans alium occidi incurrat irregularitatem, aliisque pœnas statutas homicidis?

1. **R**esp. Primò: Mandans homicidium injustum, si mors sequatur, incurrit irregularitatem, omnisque pœnas statutas per se injustè occidentibus, adeoque pœnâ ordinariâ homicidis veris affici potest, Navar. *in man. c. 27. n. 233.* Suar. *de cens. d. 44. f. 3. n. 6.* Avila *de cens. d. 6. f. 2. du. 2.* Pirh. *h. r. n. 20.* cum communi & certa, arg. *L. nil interest. ff. ad Leg. Cornel. de Sicar. c. si quis viduam. dist. 50.* ex ea ratione, quod mandans actum aliquem fieri, est causa moralis, & quidem principalis ipsius actûs, & executor solum causa minùs principalis, & quasi instrumentalis in genere moris; Et quod quis per alium facit, perinde est, ac si per se ipsum faciat, *Reg. 72. Juris in 6.*

2. **R**esp. Secundò: Variè extenditur hæc irregularitas ad eum, qui mandat aliquem verberari, licet expressè primò intendat & inhibeat, ne occidatur, vel membro aliquo mutiletur, si tamen mandatarius excedens fines mandati eundem mutilat vel occidat, cum mandando in culpa fuit, & hoc evenire posse, cogitare debuisset, prout decernitur & dicitur *c. ult. h. r. in 6.* & mandando illicitum dans operam rei illicitæ censetur mandare ea, quæ verisimiliter concomitari possunt, adeoque dicta inhibitiō nil prodest, nec relevat protestatio facta contraria, eaque in dictis nihil operatur, Pirh. *h. r. n. 21.* citatis Jo-And. *in cit. c. ult.* & Franc. *ibidem. v. 3. not. ult.* Secundò, ut mandans adhuc fiat irregularis, etsi mandatum revocaverit, si revocatio illa ante mortem non innotescat mandatario; quia, quamdiu hoc non innotescat mandatario, is agit nomine mandantis, cujus contrarium esset, si mandatarium nomine proprio ageret, & revocationem ante occasionem sufficienter insinuaverit mandatario, Navar. *man. c. 27. num. 237.* Dian. *p. 2. Miscellan. resolut. 17.* Reiffenst. *h. r. n. 28.* Tertiò, si non ipse mandatus occidi, sed ipse mandatarius occasione executionis hujus mandati fuit occisus; cum enim exponens se injustè & temerariè propinquo periculo mortis (ut sæpe facit mandatarius intendens ac volens exequi injustum tale mandatum, v. g. occidendo, se defendendo, vel suscipiendo iter valde periculosum) censetur homicida sui ipse mandans directè vel indirectè talem expositionem, ex qua mortem mandatarii sequi posse, prævidere debebat, etsi eam directè non intendebat, est causa mortis mandatarii, adeoque ratione ejus secuta fit irregularis; ita Sylv. *v. homicidium. L. 4. dicto 7.* Avila *l. c. du. 5. concl. 4.* Suar. *l. c. n. 18. & 19.* Barb. *in c. ult. h. r. n. 6.* Pirh. *h. r. n. 22.* Reiffenst. *h. r. n. 29.* Quòd tamen non videtur carere difficultate; dum mandatarius occasione quidem exequendi mandatum iniquum occidendo alium subit mortem, v. g. dum mero casu, cespitante in itinere equo excutitur, & frangit cervicem, vel trajiciens flumen

submergitur; cum talia pericula & infortunia à mandante nullatenus prævideri poterant aut debebant, adeoque nec expositio talibus facta, ne indirectè quidem mandari, nisi fortè extraordinariè & insolite mandasset, ut non curato ullo periculo aut infortuno, properaret ad occidendum.

3. **R**esp. Tertiò: Limitari è contra responsionem primò, ut mandans non incurrat irregularitatem, aut etiam pœnam ordinariam, si homicidium re ipsa non sit secutum, quamvis à mandatario attemptatum, Avil. *l. c. du. 3. in princ.* Barb. *l. c. n. 7.* Pirh. *n. 23.* arg. *L. sepe. ff. de V. S.* quod ipsum tamen sublimitatur, ut etiam morte secuta irregularitatem, aliisque gravissimas pœnas juris incurrat, qui mandavit Christianum interfici per assassinos, juxta expressum textum, *c. 1. h. r. in 6.* intelligendo hic per assassinos non tantum mandantes, sed & mandatarios, etsi sint Christiani, qui pecuniâ datâ vel promissâ, aliòve pretio conducti, ad occidendum aliquem incautum & insontem, uti de consuetudine & communi praxi testatur Farin. *pr. crim. p. 5. q. 123. n. 19. & 22.* apud Pirh. *h. r. n. 25.* licet aliàs magis propriè & conformiùs ipsi juri hoc *c. 1.* juxta *Gl. ibidem. v. formidantes.* Covar. *L. 2. resolut. a. 20. n. 9.* Suar. *de cens. d. 23. f. 4. n. 46.* Pirh. *l. c.* intelligantur per Assassinos infideles quidam subjeçti Principi infideli, à quo instructi & edocti, ut, si quos ille occidi jussisset, nullam pœnam, etiam post obitum timendam haberent, facillimè præfertim oblatâ pecunia exquebantur hanc justificationem, de quo alibi plura. Unde jam excommunicatio *cir. c.* aliæque pœnæ statutæ ab Ecclesia comprehendere nequeunt mandatarios illos Assassinos propriè tales, utpote infideles, locum tamen habent in fidelibus, dum hi Christianum occidi mandant operâ & ministerio illorum Assassinorum infidelium; ut nec locum habere censentur à Covar. *l. c. n. 10. §. 5.* Suar. & Pirh. *l. c.* si infidelis seu non Christianus per alios quoscumque pecuniâ conductos occidatur. De cætero easdem pœnas ipso facto incurunt tanquam authores criminis, qui Assassinos recipiunt, defendunt, occultant, utcum *Gl. in cit. c. 1. v. receptaverit.* Pirh. *cit. n. 5. in fine.* ipsos quoque mandantes operâ infidelium Assassinorum occidi fidelem perpetuò diffidari à populo Christiano, tanquam Religionis Christianæ inimicum, ita, ut à quolibet privato Christiano possit offendi & occidi, & bona illius primò occupantibus cedere, præfertim illis, ad quos temporalis successio spectat, multoque magis à Fisco occupari, tradit Farin. *cit. q. 123. n. 8. & 12.* Pirh. *n. 26.* qui tamen hanc pœnam spectare sæculares, asserit idem, arg. *cir. c. 1. cum Barb. ibid. n. 13.* Clericos verò committentes crimen Assassinii pœnam depositionis ab Ordine incurtere ipso facto, & privilegium clericale omne amittere, ita, ut capi & puniri per Judicem sæcularem non præcedente degradatione reali possit, eò, quòd videantur ipso jure degradati, etsi doceant Covar. *l. c. §. sexto.* Diaz. *l. c. n. 4.* Farin. *l. c. n. 12.* Clar. *§. fin. q. 36. n. 30.* & 31. citatis insuper plurimis aliis, ac dicens communem, quamvis addat, requiri nihilominus sententiam declaratoriam, per quam Judex (intellige ecclesiasticus) pronuntiet, esse reum assassinii, Contrarium tamen, nimirum Clericos non amittere privilegium clericale ante actualem & realem degradationem, per quam Curia sæculari traduntur, & licet *cir. c. 1.* solum dicatur, quòd depositio à lege ipso facto sit imposita, requiri tamen actualem degradationem, antequam Clericus à Judice sæculari corporaliter puniatur, probabilius sentiunt Suar. *de cens.*

cons. l. c. n. 46. in fine. Barb. in cit. c. 1. h. t. in 6. n. 13. quos citat & sequitur Pirh. h. t. n. 26. Secundum limitatur, ita ut mandans non fiat irregularis, si mandatarius sine ejus mandato erat occisurus, eod, quod licet mandans habuerit voluntatem influendi in effectum, de facto tamen non inflexerit, Avila l. c. f. 2. du. 3. concl. 6. contrarium tenente Covar. in Clem. si furiosus. p. 2. §. 2. n. 1. vers. si quis. quod verum esse, si mandatarius occisurus etiam sine mandato, ob mandatum citius occidat, quia tunc mandatum & mandans est causa propinqua accelerationis, secus, si ob mandatum non occidit citius; cum tunc in hoc casu mandans nullo modo in occisionem influit, Barb. in cit. c. ult. num. 8. ex Laym. Pirh. n. 23.

Quest. 227. An & qualiter consulens seu suadens homicidium injustum, consentiens in illud, vel approbans illud, aut ratihabens, incurrat irregularitatem, aliasque penas homicidii?

Resp. Ad Primum: Consulens homicidium, vel etiam mutilationem, incurrit quoque irregularitatem, aliasque penas homicidii, si efficaciter in illud influit, id est, alter vi hujus consilii homicidium injustum re ipsa committit, illud alias non commissurus, quia est vera causa moralis illius, Suar. cit. d. 44. §. 3. n. 10. Pirh. h. t. num. 30. cum communi & certa arg. c. sicut. §. qui verò. §. §. in. h. t. c. perniciosè. dist. 1. de pœnit. c. si quis viduam. dist. 50. L. 1. pr. §. L. 3. §. 4. ff. ad Leg. Cornel. de Sicar. Ampliatur responso primò, ita, ut procedat, & fiat irregularis, etiam si alter citra tale consilium fuisset occisurus, si consulendo voluntatem illam determinatam ad occidendum confirmavit, auxit ac impulsit ad promptius, citius aut crudelius occidendum, arg. c. sicut dignum. §. qui verò. h. t. ubi etiam, quod incitans ad occidendum non ita severè, ac pœnâ ordinariâ, sed extraordinariâ, arbitrio Judicis, secus, ac qui provocat & inducit alias non occisurum, utpotè pœnâ ordinariâ juris, tanquam verus homicida, & causa moralis principalis homicidii, arg. L. non solum. §. Attilianus. ff. de injuriis. Contrarium est, si non incurrit irregularitatem, aliasve penas, si consulens non augeat voluntatem occisori, & is æquè promptè occisurus fuisset, Covar. Suar. l. cit. Avila l. c. d. 6. f. 2. du. 3. concl. 3. §. 4. qui etiam ait, idem esse, si consilium non nisi exiguè moveret. Porro in dubio, num is, cui consilium datum, commissurus fuisset delictum sine eo, præsumendum esse, quod non, quia in dubio non præsumitur quis commissurus delictum, L. merito ff. pro socio. adeoque consulentem in tali dubio fore irregularem, docent Covar. l. c. num. 1. Avila l. c. concl. 5. Pirh. n. 31. Ampliatur secundò, ita, ut consulens adhuc incurrat irregularitatem, etiam si ante executionem revocaverit consilium, secus ac est in mandante revocante suum mandatum, Suar. l. c. §. 3. n. 10. Fatin. q. 129. à n. 23. Pirh. h. t. n. 32. ex ea ratione, quod rationes, quibus consuluit & suavit, imbuatque intellectum alterius per puram talem revocationem non dilute pergant influere in occisionem. Quod, si consulens conando illas rationes diluere & persuadere contrarium, uti rehetur, nihil proficiat, debet monere occidendum, ut sibi caveat; an verò hac ratione evadat irregularitatem, dubitari potest, quam illum evadere, si is, cui datum consilium, depositis illis rationibus, quibus mo-

tus fuerat, propter alias causas voluerit, & exequatur homicidium, etiam si non monuerit occidendum, quia consulens cessat concurrere ad homicidium, quod tunc non tam ex consilio illius, quam ex propria malitia occisoris consequitur, docent Suar. l. c. f. 3. n. 11. Avila l. c. du. 4. concl. 3. qui etiam du. 3. apud Pirh. h. t. n. 32. quod irregularitatem evadat, qui determinatè occidere, quem aliâ viâ non potest à cæde avertere, consulit minus malum, v. g. percussorem vel mutilationem alicujus membri, quia consilium non est causa mutilationis, utpote consulenti non voluntaria, sed potius causa evitandi homicidium.

2. Resp. Ad secundum: Consentiens purè sine ulla cooperatione in homicidium nullo modo perpetrandum, nomine consentientis non fit irregularis, nec ullam pœnam incurrit, etiam si consensum exprimat, quia est solum homicidium mentale, talisque consensus, etsi verbis expressus, efficaciter non influit in cædem, Pirh. n. 27. cum Suar. l. c. f. 3. n. 21. secus est de præbente consensum in homicidium, quod suo nomine fit, seu propter ipsum ad vindicandum consentientem; quia talis non merè consentit, sed censetur etiam moraliter cooperari homicidio, nisi exterius contradicat, Suar. num. 22. Pirh. l. c.

3. Resp. Ad tertium: Homicidium, etsi suo nomine factum, approbans & ratum habens, cui, antequam fieret, nec consilium, nec favorem, nec auxilium præstitit, non incurrit irregularitatem, nec aliam pœnam jure statutam in homicidas, Host. in sum. h. t. num. 4. §. quid ergo. Covar. l. c. p. 2. §. 1. n. 4. Suar. cit. f. 3. n. 24. Avila. de cens. d. 6. f. 2. du. 6. Pirh. h. t. 28. Laym. L. 3. tr. 3. p. 3. c. 4. n. 6. Wiestn. h. t. n. 62. Reiffenst. n. 48. cum Gl. communiter recepta in c. si quis viduam. dist. 50. v. aut consilio, contra Felin. in c. sicut. h. t. n. 12. Navar. man. 27. n. 233. Mol. de 7. §. 7. tr. 3. d. 33. memb. 4. n. 3. tenentes contrarium, ex ea ratione, quod ratihabitio retrahatur, & mandato comparetur, juxta regul. juris. 10. in 6. Idque etiam in delictis juxta L. 1. §. 14. ff. de vi armata. & quidem gravissimis, v. g. Simonia. c. sicut. de Simon. ubi nisi postea consenteris, percussio Clerici, quam suo nomine factam ratam habens incurrit excommunicationem Canonis, c. cum quis. de sent. excom. in 6. Verum responsio rectius probatur ex eo, quod irregularitas illa non contrahatur, nisi per concursum ad cædem, vel mutilationem liberè factam, ratihabitio autem homicidii hoc ipso, quod eo jam perpetrato sit posterior, ad illud concurrere non potuit. Ad hæc non contrahitur irregularitas, præterquam in casibus jure expressis, ut juxta regulam c. is, qui. de sent. excom. in 6. Barb. ibidem. num. 6. Navar. l. c. n. 192. Covar. l. c. p. 1. à n. 3. Suar. de cens. d. 40. f. 4. à n. 8. nullam autem jus existet, quo istiusmodi ratihabitio irregularitas imponatur. Unde jam etiam non fit irregularis, qui homicidam post cædem jam factam recipit, occultat, defendit, etque quid donat, Pirh. n. 29. Wiestn. Reiffenst. l. cit. cum Zæsl. ad hanc rub. n. 2. Ad objecta & jura adducta ab adversariis responderetur, ratihabitionem æquiparari quidem mandato quod ad culpam, non quod ad pœnam, præsertim quæ specialem expressionem in jure requirit, qualis est irregularitas, dom autem quædam jura æquiparant illam etiam quod ad pœnam, speciale est, quorum dispositio utpote pœnalis & odiosa ad casus alios non expressos extendenda non est.

Quaest. 228. An & qualiter cooperantes ad homicidium præstando opem occisori incurrant irregularitatem, ordinariasque pœnas homicidii?

REsp. Qui auxilium præstando est causa propinqua homicidii, ita, ut eo non præstito non fuisset homicidium patratum, sive directè cooperetur, v. g. percutiendo, vulnerando, sive indirectè, v. g. detinendo aliquem, ne fugiat, vel comitando occisorem, cumque suâ præsentia tuendo & animando, irregularis fit, licet ipse homicidium directè non intendat, Pirh. n. 33. cum Covar. l. c. p. 2. §. 2. n. 2. Sic etiam, si auxilium ferens sit causa proxima & immediata, saltem partialis, seu inæquata, ita, ut sine tali auxilio mors non fuisset secuta, is pœnâ ordinariâ homicidii est puniendus, L. unic. c. de rapt. virgin. arg. L. nihil ff. ad Leg. Cornel. de Sicar. c. ult. de pœnis. in 6. si verò fuit causa solùm remota, pœnâ extraordinariâ & mitiore puniendus, cit. L. unic. & c. ult. de pœnis. Covar. l. c. Pirh. h. t. n. 34. quando plures præmisso consilio, & ex proposito aggrediuntur aliquem ad occidendum, tunc omnes sunt irregulares, & plectendi pœnâ homicidii, etsi ex vulnere ab uno tantum inflicto mortuus sit, sive sciatur, quis illud inflixerit, sive ignoretur, quia omnes illi sunt veluti causa una moralis talis homicidii, & talis associatio auget animum occidentis, Sylv. v. homicidium. 1. q. 11. num. 15. dicto 1. Bart. ad L. ult. ff. ad Leg. Cornel. de Sicar. num. 1. Covar. l. c. p. 2. §. 2. n. 3. in princ. Avila l. c. f. 3. concl. 1. quos citat, sequiturque Pirh. h. t. num. 40. fumentes id ex cit. c. sicut. §. illi autem, h. t. similiter, si plures non consultò, seu ex proposito, sed in rixa ex repentina occasione orta ad eadem unius conveniunt, omnesque vulnus infligunt, etsi singuli non lethale, ex quibus tamen vulneribus moritur, omnes sunt irregulares; quia omnia illa vulnera mortem inferunt, adeoque omnes infligentes illa ad mortem cooperantur. Et quia non consistit, num ex vulnere ab hoc, vel ab alio inflicto obierit, omnes incurrunt pœnam ordinariâ homicidii directè voluntarii, si omnes illud intenderit, aliâ casualis, si præter directam intentionem mors acciderit, Covar. l. c. n. 4. Suar. de censur. d. 45. f. 3. num. 9. Pirh. l. c. prout constat ex c. ult. cans. 23. q. 8. si tamen constaret, quinam vulnera non lethalia inflixissent, tamen si illa vulnera quoque juvent ad mortem, vel hoc ipso, quòd vulneratum reddant debiliorem, ad resistendum vulnere lethali, & ad minimum accelerant mortem, tanquam una causa totalis, jure civili puniuntur ut homicidæ, non quidem pœnâ ordinariâ, sed pœnâ extraordinariâ & arbitrariâ, Pirh. n. 41. cum Covar. l. c. n. 10. quali etiam arbitrariâ pœnâ præter irregularitatem jure civili puniuntur istiusmodi cooperatores, etsi nullum vulnus occiso inflixerint, quin, etsi manus ei non injecerint, dum v. g. comitati sunt occisorem ad patrandam eadem, aut armati ei astiterunt, ad cooperandum ulterius, si necesse, eò, quòd satis præstent ei auxilium, dum hac ratione invalor redditur audacior, & invasus timidior, Pirh. h. t. n. 34. §. 41. cum Fatia. pr. crim. p. 5. q. 131. n. 78. De ceterò, ubi constat, quis ex pluribus, vel etiam, dum unus solus invadens aliquem inflixit vulnus, pœnas omnes tam à jure civili, quam canonico impositas incurrat, sive brevi, sive longo temporis intervallo exinde mors subsequatur, nullâ habitâ ratione malæ curæ, vel aliarum circumstantiarum, quibus minus debite tractatus fuit vulneratus, quia verè est

causa mortis, Gail. L. 2. obser. 111. a. n. 7. Socinus vol. 2. conf. 178. arg. c. significasti. h. t. & L. aut Lex. ff. ad Leg. Aquil. Si verò constet liquidò, vulnus non fuisse lethale, sed vulneratum, vel impetitiâ vel negligentia Medici aut Chirurghi, vel propriâ culpâ, vel accidente aliquo extrinseco obiisse, vulnerantem neque irregularitatem, neque excommunicationem, neque pœnas ordinarias juris civilis incurrere, tradit Socio. l. c. cum Baldo in L. qui occidit. §. 4. ff. ad Leg. Aquil. in dubio autem, an vulnus fuerit lethale, nec ne, Medicis & Chirurgis ad manum non existentibus, vel iis non interrogatis, aut etiam ipsis dubitantibus, vulnerantem esse reum, etiam pœnarum ordinariarum illius, voluit aliqui, eò, quòd in delictis præsumptio fit contra delinquentem, per L. sex plaga. ff. ad Leg. Aquil. Carpz. tamen probabilis defendente esse immunem à pœna ordinaria jure civili statuta, ultimò nimirum supplicio, eò, quòd probationes dubiæ ad pœnam mortis inferendam sint insufficientes, & requiratur certæ lucæque meridianæ clariores, juxta L. fin. c. de probat. jure tamen canonico in dubio incurritur irregularitas, arg. c. significasti. §. quod si. h. t.

Quaest. 229. Utrum non impediens homicidium, dum potest, ac debet, incurrat irregularitatem?

1. **R**Esp. Primò: Si non impediens tenebatur solùm impedire ex charitate, non fit irregularis, Sylv. v. homicidium. 3. q. 5. Nav. in man. c. 27. n. 232. & c. 24. n. 22. Barb. in c. sicut. h. t. n. 18. §. 19. Pirh. h. t. n. 42. Wiestn. h. t. n. 66. cum communi. Arg. cit. c. sicut. §. illi etiam, idque, ut addit Pirh. etiam si omitat impedire ex odio interno occidendi, quin & ex desiderio mortis illius. Ratio responsionis est, quòd homicidium sit delictum contra Justitiam, per quod ad mortem proximi cooperatur vel physicè vel moraliter, quod non facit non impediens mortem, si ad eam impediendam tenebatur ex sola charitate. His non obstante cit. c. sicut. §. illi etiam, ubi dicitur, quòd, qui postuit hominem liberatè à morte, & non liberat, eum occidat, adeoque est irregularis; cum ibi sermo sit non de purè non impediendibus, sed de auxiliantibus, ut patet ex illis verbis: *Sed ut perceptoribus opem ferrent, si forte per aliorum violentiam impediuntur;* & seq. vel etiam, ut colligitur ex cit. §. illi etiam, quòd non impediens in foro externo reputetur irregularis, quia præfinitur cum occisore occultam locietatem habere, ut Pirh. Neque obstante c. quanta. de sent. excom. ubi excommunicatio fertur in illum, qui percussione, cum potuisset, non impedivit, adeoque multò magis irregularitatem, utpote pœnam mitiorem incurrat, qui mortem alterius non impedivit, quia in pœnalibus præsertim irregularitatis non valet argumentum à casu expresso ad casum non expressum, neque à majore ad minus & contrà. Pirh. l. c. Reiffenst. n. 47. neque obstant alia jura & canones, dum homicidam illum esse dicunt, qui non subvenit proximo in periculo mortis constituto, quia latè loquuntur vel de iis, quia ad hoc tenentur ex officio & Justitia, de quibus

2. **R**esp. Secundò: Qui tenentur ex justitia ad impediendum homicidium & liberandum à mortè (ut sunt Domini respectu servorum, parentes respectu liberorum, & contrà, milites, quibus aliorum custodia commissa, medici ratione stipendii, quod accipiunt obligati ad curandos infirmos, Judices aliique officiales & ministri justitiæ) si sine gravi

suo damno possint impedire homicidium, & non impediunt, incurunt irregularitatem, & Jure Civili puniuntur ut homicidæ; quia sunt causa moralis homicidii, & moraliter habentur pro faciente

homicidium, Avil. l. c. du. 7. Concl. 2. Suar. l. c. f. 4. n. 5. Pith. n. 43. cæterique AA. citati pro resp. preced.

CAPUT II.

De Homicidio casuali & deliberato injusto & necessario ad sui defensionem.

Quest. 230. An & quando ex homicidio casuali incurrantur irregularitas aliæque pœnæ?

Resp. Primò: Ob homicidium minùs propriè casuale (nimirum quod nullo modo est voluntarium, sive nec directè, nec indirectè, nec in se, nec in causa, ad obque omnino inculpabile, quale est commissum ab amentè, infante, dormiente, planè ebrio) nulla, sive nec Civilis nec Canonica incurritur, ut patet; quia pœna imposita supponit culpam, hæc autem ultum rationis. Castrop. tr. 29. d. 6. p. 15. §. 4. n. 1. Gobat. tr. 5. c. 20. n. 5. quod tamen attinet ebrium, quamvis cum, qui in plena ebrietate occidit alium, saltem extraordinariâ pœnâ plectendum, & ab irregularitate non excusandum, teneant Gail. l. 2. obser. 110. n. 27. & 28. Sylv. l. c. 9. 4. n. 5. & Cardin. meliùsque sic statuunt Fagund. in præcep. Eccles. 4. L. 1. c. 1. à n. 16. si antequam usu rationis privatus occisionis vel mutilationis periculum prævidit ex eo, quòd novisset semulentum arma corripere & obvios invadere solere, quod tamen negat Nav. man. c. 27. & 28. Covar. in clem. si furiosus p. 3. n. 3. si cædes & mutilatio accidit præter omnem suspicionem, eò quòd ejus periculum non fuerit prævidum, nec prævideri poterit, dum nimirum ebrietas accidit præter opinionem ex Vino multò, quàm estimatur, generosiore. De cætero eum, qui, cum sciret se in plena ebrietate proximum quemvis solere periculose invadere & animo cædis perpetranda se inebriasse probaretur, homicidio secuto pœna illius ordinariâ plectendum, docent Tiraq. de pœn. tempor. cas. 6. n. 10. Harprecht ad §. item lex Cornel. Insti. de publ. jud. n. 287. Hunold. de Inst. Tom. 6. tr. 2. n. 298. quos citat & sequitur Wiestn. h. t. n. 71. eò quòd tale homicidium sit verè dolosum. Secus, si conscientius suæ consuetudinis absque tali animo se inebriasset, ut juxta L. & §. cit. v. virium. Tiraq. l. c. n. 11. Covar. cit. n. 4. Clarus §. fin. q. 60. n. 12. Menoch. de arb. cas. 325. n. 5. Wiestn. n. 72. ex ea ratione, quòd ordinariâ legis Cornel. seu pœna mortis plectatur solum homicidium proposito & dolo malo perpetratum.

2. Resp. Secundò: Ob homicidium propriè casuale, seu secutum ex opere voluntario licito sine omni culpa & dolo, nimirum ad quod cavendum debita diligentia adhibita, non contrahitur irregularitas aut ulla alia pœna, etiam Juris Civilis; quia tale homicidium nec directè nec indirectè voluntarium imputari nequit ad culpam operanti, adeòque nec ad pœnam, utpotè quæ essentialiter culpam supponit; ita communis tam Theologorum, quàm Canonistarum. D. Thomas 2. 2. q. 64. a. ult. in Corp. juxta L. item Mela. §. 4. l. si putatur in sine. ff. ad leg. Aquil. l. 1. §. 5. C. ad leg. Cornel. de Sicar. c. lator. c. dilectus. c. ex literis. 14. c. ex literis. 15. c. significasti. c. exhibitæ. c. Joannes. c. quidam. h. t. quibus juribus concordat Constit. Carolin. a. 146. & quibus variè hu-

justi modi casus inducuntur. Sic v. g. dictas pœnas non incurrit, qui debitâ cautelâ adhibita ex charitate aut officio levat ægrotum, isque ex isto motu moriatur, item qui ex præscripto medici præbet pharmacum, quod mortem asserit, item dum plures loco & tempore debito pilâ, conis, jaculatione; aliòve honesto & non periculoso lusu se distrahunt unus eorum fortuitò percutitur aut traicitur, item dum aliquo campanam debito modo pulsante pistillum decidens prætereuntem interemit, item dum equitans equum, qui de se feroc non erat, vel ejus ferociam ignoravit, fortè terrefactum cohibere non valens prætereuntem obrivit, item qui ex alto trabem projicit priùs prospiciens, nemine viso, fortuitò transeuntem occidit, quos casus & alios citatis Canonibus, in quibus continentur singuli, declaratos vide apud Pith. h. t. à n. 47.

3. Resp. Terriò: Dum verò in actione vel opere licito adhibita non fuit debita diligentia præcavendi periculum mortis, adeòque admissa culpa lara theologica, ob homicidium inde secutum incurritur irregularitas & aliæ pœnæ juris saltem extraordinariæ, quia tunc homicidium est aliquo modo voluntarium, etsi actio sit licita. D. Thom. l. c. aliæque communiter. Arg. c. presbyterum. h. t. ubi refertur quendam presbyterum causâ disciplinæ seu correctionis percussisse puerum in capite, qui post dies paucos mortuus fuerit, super quo consultus Alex. Papa III. respondit, eum removendum perpetuò ab altaris ministerio & ab officio Sacerdotali deponendum, si puer inde interit vel in aliam infirmitatem incidit, ex qua deinde mortuus; ratio hujus responsi est, quòd, licèt percussio illa bonâ intentione, nimirum correctionis causa, facta, quia tamen percutiens in illa excessit debitum modum & moderatorem, nec percutiendo periculosam partem corporis debitam diligentiam cavendi periculum mortis in castigando adhibuit, culpabilis & imprudens fuit, quin & ipsa actio seu percussio illicita, unde hic casus non ita propriè sumat responsionem, quippe quæ supponit actionem de se licitam, qualis quidem in genere est correctio, non tamen talis quidem in genere est correctio, quæ sit percussione baculi in capite; quare etiam monent DD. Magistros in discipulis castigandis nimium excedentes semper reputandos irregulares, si mors vel mutilatio inde sequatur, præsertim cum levis tantùm castigatio magistris sit permilla, per L. sed etsi. §. ult. ff. ad leg. Aquil. & L. seq. præceptoris nimia sævitia culpæ assignetur. Dixi: ob culpam latam theologicam, hoc est, mortaliter peccaminosam, ita ut non sufficiat culpa juridica, admissam in omissione adhibendæ diligentie ad præcavendum periculum mortis incurri dictas pœnas, hanc enim ad hoc requiri, probabilis & cum communiore docent Navar. man. c. 27. n. 251. Suar. de cens. d. 47. f. 5. n. 8. Gonz. in c. de cætero. h. t. à n. 1. Castrop. tr. 29. d. 16. p. 15. §. 4. n. 1. Pith. h. t. n. 63. Dian. p. 4. tr. 2. resol. 21. Gobat. tr. 5. c. 20. n. 1. Wiestn. h. t. n. 82.